

't Spycckertje

Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw

Karrenmuseum Essen vzw

Secretariaat: HEEMHUIS, Moerkantsebaan 48, 2910 Essen

Tel. 03/667.73.90 - Fax 03/677.11.42 - e-mail: heemhuis@skynet.be

Versijnt driemaandelijks
Afgiftekantoor 2910 Essen 1

2de trimester 2009
24ste jaargang n° 2

't Spyckertje

nummer 2/2009

Presentatie De Spycker in raadzaal	19
Lidgeld 2009	19
Lezing Heemkundige Kring en Voortouw	19
Essen in beeld	20
Tentoonstelling: historische cartografie van Essen ...	21
Vondsten van menselijke activiteiten van 8500 jaar geleden op Essens grondgebied	22
Blikvangers	23
Programma 2009 Karrenmuseum	24
Genealogie	25
Ruilbeurs bidprentjes	25
Vrijwilligers zijn onmisbaar	26
Uitstap vrijwilligers Karrenmuseum	26
Davidfonds nieuws	27
Den Suykeren Buyk 2009	27
Essen 850 jaar en de optocht	27

Mededeling

Presentatie De Spycker in raadzaal

Op **Paasmaandag (13 april)** wordt in de raadzaal van het gemeentehuis **De Spycker** voorgesteld.

De Spycker is het jaarboek van de Koninklijke Heemkundige Kring Essen

PROGRAMMA:

- 10.30 u verwelkoming door voorzitter Jan Suykerbuyk.
- 10.45 u presentatie De Spycker door hoofdredacteur Guy Van den Broek.
- 11.15 u Guy Van den Broek in de praatstoel met Flor Bohez, Jef Van Gool, tante Terry en Roger Suykerbuyk.
Thema: 'den' Antwerp.
- 12.00 u start verkoop De Spycker.
Iedereen is welkom.

De Spycker kost 15 euro. Het boek is ook te koop in het Heemhuis, Moerkantsebaan 48 (tel. 03 667 73 90).

Het Gerard Meeusen Museum op de zolder van het gemeentehuis is deze dag doorlopend geopend.

Lidgeld 2009

leden Essen: 15 euro
leden buiten Essen: 18,30 euro
leden buitenland: 21,50 euro
Rekening: 068-2012646-20
IBAN: BE28 0682 0126 4620
BIC: GKCCBEBB

Lezing Heemkundige Kring en Voortouw

Tussen Wereldoorlog II en het einde van het millennium (1950-2000)

Donderdag 16 april 2009 - 19.30u
– C.C. de Oude Pastorij.

Thema:

materiële vooruitgang van Essen

Deze lezing handelt over het landschap, de infrastructuur, de gebouwen, het bestuur en al het materiële dat Essen maakte tot wat het nu is.

Gespreksleider is Leo Suykerbuyk, historicus.

Panel: Louis Donckers, toezichter bouwwerken; Ronny Frederickx, gemeentesecretaris; Francis Michiels, voorzitter gemeentelijke sportraad; Lea Van Loon, koorleidster; en Luc Van Wezel, landbouwer.

Deze avond wordt afgesloten met filmfragmenten uit de Essense geschiedenis o.m. uit 'De brouwerswagen' (1971) en 'Slalom' (1972) met Walter Capiou die Essen bezoekt.

Dinsdag 26 mei 2009 - 19.30u –
C.C. de Oude Pastorij.

Thema:

de Essenaar en zijn omgeving

De Essenaar die werkt, zich vermaakt, studeert. Hij doet dat op café, in de school of in de fabriek. Zowel de Essenaar die hier al lang verblijft als de nieuwe bewoners komen aan bod.

Gespreksleider is Stan Elst, oud schoolhoofd.

Panel: Roger Goosen, bestuur seniorenraad; Jan Michielsen, bestuurder Heemkundige Kring; Leo van Gink, diaken parochie O.L.Vrouw; Jeroom Van Thillo, stichter Wij aan de Grens en ESA en Louis Vercammen, oud-hoofdredacteur De Spycker.

Deze avond wordt afgesloten met filmfragmenten uit de Essense geschiedenis. Zoals: 'Zo was Essen' in

de jaren zeventig. Met fragmenten van de Ronde van Essen en de Week van de Jeugd.

De brochure 'Tussen Wereldoorlog II en het einde van het millennium (1950-2000), het dorp zal duren', geschreven door Herman Suykerbuyk en Piet Nuyten kost 2 euro en is te koop in VVV-kantoor De Tasberg en in de Oude Pastorij bij de lezing. Deze brochure geldt als toegangsbewijs.

Essen in beeld

De website www.esseninbeeld.be waaronder ook de heemkundige kring haar schouders zet, is een groot succes. Op 1 maart telden we meer dan 1.400 foto's uit 2009 en bij het aantal oude foto's stond de teller al een flink stuk boven de 500.

De kijkcijfers zijn indrukwekkend en de appreciatie is groot. Toch blijven we op zoek naar nieuwe gelegenheidsfotografen die van Essen en de Essenaars in dit feestjaar foto's willen maken en opladen op de webstek.

Uiteraard blijven oude foto's zeer welkom en telkens zijn we dik tevreden

Vlug en Blij organiseert voor de 12de maal een ontbijtactie. 2.175 ontbijten gaan de deur uit

als mensen de bijhorende fotobijbschriften aanvullen of corrigeren.

De mooiste foto's worden in 2010 gebundeld in een prachtig fotoboek waarbij bij elke prent de naam van de fotograaf zal staan.

Wij kijken met verwachting uit naar julie foto's. Zo werken we met zoveel mogelijk mensen samen aan een uniek erfgoedproject.

Rudi Smout

Het Karrenmuseum vzw dankt de sponsors die de werking van het museum mogelijk maken

		Graham Packaging	Bank & Verzekering	
PRIVE BANKING	Architecten Hectors en Van Laer Bvba			
	Meubelen Theuns		Met steun van de gemeente Essen	Met steun van de Vlaamse overheid

Tentoonstelling Wij aan de grens historische cartografie van Essen

Het thema van deze tentoonstelling van de Heemkundige Kring Essen is grenskartering, de grens bepaalt.

In 2009 wordt 850 jaar Essen gevierd.

De eeuwenlange grensbetwistingen worden in kaart gebracht.

In den beginne ... 2 miljoen jaar geleden lag Essen nog op de bodem van de zee.

De eerste grenspalen werden geplaatst rond 1305. Hiermee was de strategische ligging van Essen bepaald tussen de vestingsteden Antwerpen, Bergen op Zoom en Breda.

Tijdens de tentoonstelling wordt de gemiddelde Essense voet en arm gemeten met oude landmaten (Brabantse roede en vadem).

Ook demonstratie van oude landmetertechnieken in historisch kader.

Met het meten van de Essense voet zijn we het volgende van plan:

Tijdens de opening van de tentoonstelling vragen we aan 12 "notabelen" van het dorp, de heer burgemeester op kop, om achter mekaar te gaan staan zoals op de houtsnede. Dat wordt dan opgemeten.

Bepaling van de gemiddelde lengte van een voet in een Duitse stad in de XVde of XVIde eeuw.

*Houtsnede
Jacob Koelbel
Frankfurt 1575*

Waarom 12? In onze streek was het gebruikelijk dat 1 roede 12 voeten was (ongeveer 3,75 m). We gaan ook de armlengte meten in vadem. Hier hebben we genoeg aan 6 personen (ongeveer 10,8 m).

Een kwestie van te weten of we hier in Essen een lange arm hebben en grote voeten.

René Peeters

Waar : in de rietendakschuur van het karrenmuseum

Wanneer : - op 31 mei en 6 juni 2009 telkens van 14 tot 17 uur
- op zondag 7 juni van 10 tot 17 uur

Toegangsprijs: 2 euro tot 12 jaar gratis

Groepen op afspraak
van 2 tot 5 juni
groepstarief: 1 euro

Vondsten van menselijke activiteiten van 8500 jaar geleden op Essens grondgebied

Het is vrij bekend dat er in de Nolse Duinen en de Matjens (NL) vuurstenen werktuigen zijn gevonden.

Op de archeologische site Hoge Moer (Matjens), vlak bij Nieuwmoer, zijn maar liefst 1500 stuks vuursteen gevonden, waarvan zo'n 100 werktuigen.

Hiervan is gekend dat het om sporen van (tijdelijke) bewoning gaat uit het Paleolithicum (18000-8800 vC) en Mesolithicum (8800-4900vC).

Als men ter plaatse gaat kijken is duidelijk te zien dat deze bewoningsplaats hoger is gelegen dan het omringende gebied waar waarschijnlijk een ven aanwezig was. (later is hier het veengebied de Maatjes/Matjens ontstaan.) Vermoedelijk hebben de voedselverzamelaars/jagers zich hier een tijdje opgehouden of zijn ze tijdens het rondtrekken hier zelfs regelmatig teruggekomen.

Net voorbij de Kleine Horendonk, nabij de Buissche Heide, zijn eveneens sporen van bewoning (vuursteenvindplaats) aangetroffen uit het Mesolithicum.

Vuursteen afslagen

Ook de archeologische sporen bij de Nol dateren uit het Mesolithicum.

Zijn er vondsten uit de Prehistorie op Essens grondgebied gekend? Het zijn er bitter weinig, welgeteld vier, waarvan één letterlijk een grensgeval is.

Een kort overzicht:

- **Heikantstraat:** Nabij de Heikantstraat zijn verschillende vuurstenen artefacten gevonden, vermoedelijk uit het Mesolithicum;

- **Wildert:** Op Wildert, waar precies is me niet bekend, heeft men bewerkte vuursteen aangetroffen;

- **Moerkens:** Vermoedelijk bedoelt men Moerkant. Ook hier heeft men bewerkte vuursteen gevonden;

- **Bansloot:** Op de grens tussen Essen/Nispen heeft men één fragment vuursteen (werktuig) gevonden uit het Mesolithicum.

Wat levert dat nu op?

Op basis van vier vindplaatsen is het niet eenvoudig om conclusies te trekken. Een ding is duidelijk:

Dat er ongeveer 8500 jaar geleden hier in Essen al mensen rondgetrokken hebben en her en der halt gehouden om hun kamp op te slaan en om onder andere vuursteen te bewerken, om bv. een pijlpunt te maken. Een paar van die vuurstenen, meestal afgeslagen, hebben we teruggevonden.

Als we een parallel met de Nol en de Maatjes trekken, waar de sites van

(tijdelijke) bewoning een combinatie zijn van een hoger gelegen plek in combinatie met een lager (water) gelegen deel zouden verschillende locaties rond 'oude' en verdwenen vennen wel eens kansrijk kunnen zijn. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de noordzijde van de Nol ter hoogte van de Huijbergse baan,

de Wildertse Duintjes nabij het voormalige Bergenven of de Horendonkse bossen nabij het Scham. Een degelijk archeologisch onderzoek kan uitwijzen of dit inderdaad kansrijke locaties zijn.

*Philip Peeters
Planbegeleider cultuurhistorie
Provincie Noord-Brabant*

“Blikvangers”

In de jaren zestig van de 19de eeuw maakten de banketbakers Huntley en Palmers (Engeland) zulke lekkere koekjes in blik dat ze die ook aan de Britse koninklijke familie mochten leveren. Een hele eer, die dan ook in 1868 werkelijk briljant werd uitgebuit. In opdracht van de firma liet de ontwerper toen het wapen van de koninklijke familie op de blikken drukken, omgeven door fraaie tierlantijnen en voorzien met de mededeling dat de twee bakers voortaan hofleveranciers waren!

Zo kwamen de eerste bedrukte trommeltjes op de markt: hoeveel Huntley en Palmers aan deze reclamestunt overhielden is niet bekend, maar in ieder geval verdienen zij nu nog de dankbaarheid van vele firma's én de verzamelaars van bedrukt blik.

Bij het maken van al dan niet bedrukte trommeltjes heeft Engeland heel lang een belangrijke positie ingenomen. Dat kwam doordat dit land een relatief grote laag rijke tot zeer rijke mensen telde.

De 'gewone' man at geen koekjes in die tijd, die waren véél te duur. De meer welgestelde lui aten ze wel maar bakten ze zelf of kochten ze los. Alleen rijke mensen konden het zich

veroorloven om koekjes in blik aan te schaffen. Dat verklaart meteen de voorstelling op de oudste trommels: ze zijn bijna allemaal gebaseerd op de liefhebberijen van de welgestelden: jachttaferelen, jachthonden, cricket en golf. Dat verklaart ook de degelijkheid waarmee de blikken werden vervaardigd. Ze mochten wel wat geld kosten dus werden scherpe randen voorkomen door ze om te buigen en werden verschillende delen niet zomaar aan elkaar gesoldeerd maar 'gefelst', dat wil zeggen dat de randen werden omgebogen zodat ze in elkaar grepen en muurvast zaten. Als Belgische fabrikanten echte mooie trommeltjes moesten leveren, bij een koninklijk huwelijk of de geboorte van een prinskind dan lieten zij die voorlopig nog in Engeland vervaardigen!

Dat de 'blikkenrage' overwaaide naar het vasteland weten we van een verzamelaar die op een rommelmarkt platgewalste voorstellingen op ijzer uit een scheefgezakte doos oppikte. Het waren kennelijk drukproeven. Maar hoe, waarvoor, en voor wie? Hij ging op onderzoek en noemde zich daarna redelijk bescheiden 'deskundig' op het gebied van de technische ontwikkeling

van de blikfabricage en het blikbedrukken.

'Blik' zo vertelde hij, betekent gewoon platgehamerd metaal: vandaar dat men koperblik kan hebben, maar ook ijzerblik, messing en zelfs zilverblik. Een voorbeeld van ijzerblik waren harnessen!

Bij trommeltjes wordt ijzer gebruikt met aan de buitenkant een heel dun laagje tin.

Het maken van blik begon waarschijnlijk in Oostenrijk in de 16de eeuw. Daar waren de voorwaarden voor die fabricage aanwezig: (primitieve) hoogovens, erts en waterkracht om de molens aan te drijven die met enorme hamers het verhitte metaal plat sloegen.

Dertig jaar geleden was zo'n oven in Oost-Duitsland nog in werking: het lawaai was op zes kilometer nog te horen!

In de 17de eeuw bezaten alleen schatrijke mensen zilveren voorwerpen. Zoals tin het zilver was van de gegoede burger, zo werd blik het tin van de armen. Potten, pannen, zeefjes, mandjes ze waren er allemaal in blikken uitvoering. Koektrommels verschenen einde 18de eeuw vaak als setje met dienblad. Ze werden met de hand gemaakt door koper- en blikslagers of de lokale loodgieter, die meestal prima blik kon slaan en de verschillende onderdelen aan elkaar laste of soldeerde.

Het conserveren van voedsel in blik werd door een Engelsman uitgevonden, die daar dadelijk patent op aanvraag. Conservenblikken werden zelden of nooit bedrukt, maar voorzien van een papieren wikkel met opschrift. Rond 1870 begon blikverpakking in

België aan haar grote opmars, meestal maakten de inblikkers hun verpakking nog zelf. Na 1900 kwam bedrukt blik meer in zwang en werd tenslotte een grote tak in de economie!

Het blik met papier is nog steeds in het rek, kan gerecycleerd worden en vormt tenslotte maar een klein stuk afval van de berg waar de aarde onder dreigt te verdwijnen!

Elly de Bruijn

Programma 2009

Karrenmuseum

26 april: **Erfgoeddag:**

"Uit vriendschap", Volksspelen, oude brieven, poëziealbums ...

10 mei: **Essener muzikanten:** spelen op de kiosk.

31 mei, 6 en 7 juni: tentoonstelling Heemkundige Kring **Turfvaartcartografie in de Rietendakschuur**

7 en 14 juni: **Kunstroute langs het Karrenmuseum**

Weekend juli:

Tentoonstelling 75 jaar begrafenis Hensen in de Rietendakschuur (van 13.30 tot 17 u)

5 juli: **Te lijk gaan:** gebruiken over begrafenis, samen met toneelgroep "Elck wat wils"

12 juli: **11-juliviering op de kiosk:** met optredens van Wendel, Hoger Streven, Sint Sebastiaansgilde en Marc Dex.

26 juli: **Melk voor Elk:**

Melken van dieren, karnen, melkproducten, duivemelken, demonstratie schapendrijven.

Werkgroep genealogie

Ben je ook geïnteresseerd in wie je voorouders zijn? Wil je te weten komen of een naamgenoot ook (verre)familie van je is? Heb je zelf al wat onderzoek verricht en wil je graag informatie uitwisselen met andere stamboomliefhebbers?

Kom dan zeker eens naar een vergadering van de werkgroep genealogie. De werkgroep genealogie heeft de laatste 20 jaar al heel wat Essense families uitgespit, er blijven er nog veel te gaan.

Wanneer komen we samen?

4 x per jaar: de derde donderdag (*) van maart, mei, september en november.

(*) indien dit een feestdag is, dan wordt de datum aangepast.

Welke families bespreken we in 2009?

19 maart: IJzermans

14 mei: Heestermans (stam I)

17 september.: Heestermans (stam II)

19 november: Augustijns

Praktisch

Waar?

Maraiheem, Rouwmoer 4 te Essen
Hoe laat & verloop van de vergadering?

Je hoeft je niet vooraf aan te melden, de deur staat open vanaf 19:30 u.

De bijeenkomsten beginnen om 20:00 u. Na enkele mededelingen volgt de bespreking van de genealogie van de familie door een lid van de stuurgroep. Hier kan iedereen aanvullingen en verbeteringen inbrengen. Nadien is er gelegenheid tot het leggen van contacten en uitwisselen van informatie.

Einde van de vergadering: rond 22:00 u.

Kosten?

Geen, behalve:

- indien je een kopie van de uitgewerkte genealogie van de besproken familie wenst: 2 •

- consumptie van koffie, frisdrank of een biertje aan democratische prijs
Geïnteresseerd?

Bezorg je naam + mailadres aan: r.costermans@skynet.be

Je ontvangt dan vooraf een uitnodiging met de datum van de bijeenkomst en de familie die besproken wordt.

We hopen je op één van onze besprekingen te mogen verwelkomen!

Patrick Hoppenbrouwers

Ruilbeurs bidprentjes

Dit jaar bestaat de firma "begravenis Hensen" 75 jaar. Samen met het Karrenmuseum wordt er elke zaterdag en zondag van juli een tentoonstelling over hun werk gehouden in de Rietendakschuur.

Op 5 juli 2009 staat de Zo-Zo, onze zomerse activiteiten sinds 5 jaar, in het teken van "te lijk gaan". Oude gebruiken die te maken hebben met begraven worden en uitvaarten worden getoond in samenwerking met tooneelgroep "Elck wat wils".

Op deze zondag vindt er van 13.30u tot 16.30u in het Koetsenhuis een ruilbeurs van bidprentjes plaats. Iedereen die daaraan wil deelnemen kan dit doen door contact op te nemen tijdens de kantooruren met het Heemhuis, Moerkantsebaan 48, 2910 Essen, 03/667 73 90.

Maria Gommeren

Vrijwilligers zijn onmisbaar!

Na een aantal mannen te hebben voorgesteld in deze rubriek staat er nu weer een vrouw in het lijstje van onmisbare vrijwilligers.

Veerle Snoeck is als rasechte Antwerpse midden in de oorlog (1942) in de omgeving van Brussel geboren. Na een aantal verhuizingen woont ze nu tien jaar in Essen op de Heikant. En hier heeft ze samen met Walter eindelijk haar echte thuis gevonden zegt ze zelf. Dit is misschien wel de reden waarom ze er minstens tien jaar jonger uitziet dan ze is.

Ongeveer zeven jaar geleden kwam ze als vrijwilliger in het Karrenmuseum terecht. Haar voornaamste bezigheid is gidsen. Liefst van al doet ze groepen oudere mensen omdat deze zelf nog zo veel kunnen vertellen uit eigen herinneringen. Maar Veerle is een erg zorgzaam iemand en daardoor graag bezig met kinderen en andersvaliden of mensen die wat hulp nodig hebben. Zo gaat ze regelmatig met haar gitaar en blokfluit naar

het RVT Sint Michaël aan de Moerkantsebaan, waar haar 93 jarige vader verblijft, om samen met de bewoners te zingen en hen te vermaken. Ook in het museum doet ze dat op ambachtendag of tijdens het kerstgebeuren. Op die dagen is ze tevens onze steun en toeverlaat als E.H.B.O. Ze zorgt dat het "kastje" steeds wordt aangevuld en verzorgt kleine ongevalletjes. Meer dan een splinter, een wespensteek of een snijwondje is gelukkig nog nooit aan de orde geweest maar in geval van nood weet ze hoe een leven gered kan worden.

Je zou Veerle onze eerste reserve-speler kunnen noemen. Steeds oproepbaar om bij te springen op drukke dagen of om onverwachte gidsbeurten te doen. En dat mag zo nog lang blijven!

Maria Gommeren

Uitstap vrijwilligers Karrenmuseum

Alvast te noteren:

op **zaterdag 9 mei 2009** is er de jaarlijkse **uitstap** van onze ploeg **vrijwilligers**.

Dit jaar gaan we richting Sint Nikolaas, Bornem en Nieuwkerke-waas.

Uitnodigingen volgen nog.

Tijdig inschrijven!

Davidfonds nieuws

Zondag 10 mei:

Lentewandeling + bezoek Wilhelmiënmuseum - Huybergen

Zaterdag 13 juni:

Bezoek Norbertijnerabdij Tongerlo +
Uitreiking "Den Suykeren Buyk"

Viering 850 jaar Essen Culturele Prijs Davidfonds "Den Suykeren Buyk 2009"

voor **MONNIKEN
NORBERTIJNERABDIJ
TONGERLO**

"Weldoeners van de streek"

**Overhandiging
op zaterdag 13 juni 2009
tijdens uitgebreid bezoek
aan de abdij.**

*Alle info in:
Cultureel Contact van mei.*

850 jaar geleden, in 1159, schonk Berner van Rysbergen het vrijgoed Essen aan de abdij van Tongerlo. Tot aan de Franse revolutie hebben onze voorvaders onder de kromstaf geleefd. Op gebied van landbouw, turfonginning en bestuur was dat een weldaad.

Prelaat Godfried Hermans (°1725 - +1799), die van 1762 tot hij abt werd in 1780, op de Greef woonde als provisor staat afgebeeld op het beeldhouwwerk aan de voorkant van ons gemeentehuis. Hij schenkt zijn wapenschild aan de Essense bevolking: twee ossenkoppen als teken van kracht, een lam voor zachtheid, mij-

ter en staf als attributen van een abt. Onderaan staat zijn spreuk: "fortiter et patienter" of "sterkte en geduld"

Essen 850 jaar en de optocht

Het is intussen al wel bekend dat op 6 september aanstaande er een historische optocht door de straten van Essen trekt. Natuurlijk kan daar de medewerking van het Karrenmuseum niet aan ontbreken. Een belangrijk aantal karren, koetsen, kruiwagens en klein materiaal uit onze collectie zullen die dag meegaan. Deze worden her en der verspreid over de hele stoet.

Karrenmuseum en Heemkundige kring gaan samen één van de onderwerpen uitbeelden, namelijk de periode van Godfried Hermans en de landbouw. De voorbereidingen komen op gang. Er hebben zich reeds een vijftiwintigtal vrijwilligers aangeboden om dit uit te beelden. De komende maanden zal er nog heel wat overlegd, gepland en genaaid worden om tijdig klaar te zijn. Maar het is een uitdaging waar graag op ingegaan wordt zowel door de oude garde als de jonge werknemers.

Ook u lezer kan ons nog behulpzaam zijn. Wilt u graag deelnemen, helpen met de voorbereidingen, kleding uitleenen of maken....kan u contact opnemen met Maria Gommeren (stoetverantwoordelijk). 03/667 20 10. Van 7 tot 14 september zullen een aantal wagens uit de optocht tentoongesteld worden op het terrein van het Karrenmuseum.

Maria Gommeren

”Drukwerk aan verlaagd tarief”

Verantwoordelijke uitgever: Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Heemhuis
Moerkantsebaan 48
2910 Essen

Afgiftekantoor: 2910 Essen 1

'T SPYCKERTJE
Driemaandelijks tijdschrift van de
Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw

2de trimester 2009

24ste jaargang n°2

BESTEMMELING:

Indien onbesteld gaarne terugzenden aan: Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Moerkantsebaan 48
2910 Essen
Tel. 03/667.73.90 - Fax 03/677.11.42
e-mail: heemhuis@skynet.be